

Osebe, ki na območju Republike Slovenije (RS) samostojno opravljajo gospodarsko ali poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic

1. Šifre podlag za zavarovanje in vrste zavarovanj

Oseba, ki kot svoj edini ali glavni poklic v RS samostojno opravlja gospodarsko dejavnost (samostojni podjetnik posameznik), je v zavarovanje vključena po šifri podlage za zavarovanje:

- **005** - če izpolnjuje pogoje za prijavo v pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti,
- **104** - če izpolnjuje pogoje za prijavo samo v zdravstveno zavarovanje.

Oseba, ki kot svoj edini ali glavni poklic v RS samostojno opravlja poklicno dejavnost (odvetniki, notarji, zdravstveni delavci, ustvarjalci na področju kulture, duhovniki ipd.), je v zavarovanje vključena po šifri podlage za zavarovanje:

- **019** - če izpolnjuje pogoje za prijavo v pokojninsko in invalidsko ter zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti,
- **104** - če izpolnjuje pogoje za prijavo samo v zdravstveno zavarovanje.

2. Edini ali glavni poklic

Po določbah 25. in 26. točke 2. člena [Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja](#) (Pravila OZZ) se šteje, da oseba samostojno opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost kot **edini poklic**, če ni v delovnem razmerju, kot **glavni poklic** pa, če je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom od polnega.

Glede na navedeni določbi edinega in glavnega poklica se mora oseba, ki ima registrirano samostojno dejavnost iz te dejavnosti zavarovati po naslednjih pravilih:

- če ni v delovnem razmerju, se mora na podlagi registrirane samostojne dejavnosti obvezno zavarovati za polni delovni čas,
- če je v delovnem razmerju s krajšim delovnim časom, se mora iz naslova registrirane samostojne dejavnosti obvezno zavarovati za razliko do polnega delovnega časa,
- če je registrirala samostojno dejavnost v času, ko je bila v delovnem razmerju s polnim delovnim časom, pa je to delovno razmerje prenehalo, se mora prvi naslednji dan po prenehanju delovnega razmerja obvezno zavarovati na podlagi registrirane samostojne dejavnosti.

Navedena pravila veljajo v bistvu enako tudi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, saj je v tretjem odstavku 13. člena [Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju](#) (ZPIZ-2) določeno, da se mora zavarovanec, ki je po prednostni zavarovalni podlagi zavarovan za manj kot polni delovni čas, do polnega delovnega oz. zavarovalnega časa zavarovati na podlagi določb, ki urejajo zavarovanje drugih zavarovalnih podlag.

Če oseba izpolnjuje pogoje za zavarovanje tudi po 15. členu ZPIZ-2 v povezavi z navedeno določbo 13. člena ZPIZ-2, se v obvezno zdravstveno zavarovanje vključi po šifri podlage **005** oz. **019**, drugače pa po šifri podlage za zavarovanje **104**.

3. Zavezanec za vložitev prijave v zavarovanje (prijava, sprememba in odjava iz zavarovanja) in za plačilo prispevka

Zavezanec za vložitev prijave v zavarovanje je zavarovanec sam, ki je tudi zavezanec za plačilo [prispevkov](#).

4. Dokazila za ugotavljanje lastnosti zavarovanca

Dokazila za ugotavljanje lastnosti zavarovanca so:

- vpis osebe v ustrezen register, če je tak register predpisan,
- dokazilo o opravljanju dejavnosti, če za vodenje te dejavnosti ni predpisan register (opravljanje verske službe),
- [delovno dovoljenje](#), če gre za prijavo tujca, ki za delo v RS potrebuje delovno dovoljenje, in če gre za dnevnega migranta tudi dovoljenje za prebivanje (več o zavarovanju tujcev, ki za opravljanje dela v RS potrebujejo delovno dovoljenje, je v [Navodilu za obvezno zavarovanje tujcev, ki za opravljanje dela v RS potrebujejo delovno dovoljenje](#)).

Po potrebi lahko Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) zahteva tudi druga dokazila, potrebna za ugotovitev lastnosti zavarovanca iz naslova samostojnega opravljanja gospodarske ali poklicne dejavnosti.

5. Trajanje zavarovalnega razmerja

Zavarovanje iz naslova opravljanja gospodarske ali poklicne dejavnosti nastopi z dnem vpisa v predpisan register oziroma z dnem pričetka opravljanja dejavnosti kot edini ali glavni poklic.

Obvezno zavarovanje preneha:

- z dnem izbrisa podjetnika oziroma zasebnika iz registra,
- z dnem, ko izpolni pogoje za zavarovanje iz drugega pravnega razmerja (iz naslova delovnega razmerja),
- z dnem, ko postane odločba o ugotovljeni I. kategoriji invalidnosti pravnomočna,
- z začetkom osebnega stečaja,
- z dnem prenehanja veljavnosti delovnega dovoljenja (če je zavarovanec tujec, ki za delo v RS potrebuje delovno dovoljenje).

6. Pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja

Zavarovanci iz naslova samostojnega opravljanja gospodarske ali poklicne dejavnosti so zavarovani za pravico do plačila zdravstvenih storitev, medicinskih pripomočkov, zdravil in živil za posebne zdravstvene namene (več o teh pravicah na tej [povezavi](#), pod naslovom posameznih pravic), pravico do povračila [potnih stroškov](#) v zvezi z uveljavljanjem zdravstvenih storitev ter pravico do [nadomestila plače](#).

Te pravice se uveljavljajo v obsegu in skladno s pogoji, določenimi v [Zakonu o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju](#) (ZZVZZ) in Pravidlih OZZ.

Zadržanje pravic v skladu s 78.a členom ZZVZZ

Tem zavarovancem in po njih zavarovanim družinskim članom (razen otrokom) se v skladu s 78.a členom ZZVZZ, v času, ko nimajo poravnanih obveznosti plačevanja prispevkov, zadržijo njihove pravice do plačila zdravstvenih storitev in denarnih dajatev iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja. Do takrat lahko uveljavijo na račun obveznega zdravstvenega zavarovanja le nujno zdravljenje.

Ko so neplačani prispevki poravnani, se lahko na ZZZS uveljavi povračilo stroškov.

Več o zadržanju pravic in povračilu stroškov je na naslednji povezavi: [Postopek zadržanja pravic nerednim plačnikom prispevkov](#).